

Wywiad z rodziną osoby niepełnosprawnej

Przeznaczenie narzędzia:

Etap I (1b) – Ocena / Diagnoza (Pogłębienie wiedzy o sytuacji związanej z problemem osoby/ rodziny)

Zastosowanie narzędzia: obligatoryjne

Rodzaj narzędzia: specjalistyczne

Wypełnia: pracownik socjalny z rodziną Klienta

Sygnatura: OS_ON_9

1. Imię i nazwisko osoby niepełnosprawnej¹ _____

2. Imię i nazwisko przedstawiciela ustawowego² _____

3. Jakie jest źródło/geneza niepełnosprawności?

/wskazać co spowodowało, że osoba jest niepełnosprawna/

- wada wrodzona
- uraz, wypadek – w roku _____
- inne, jakie _____

4. Jaka jest przyczyna niepełnosprawności?

/wskazać co jest wiodącą chorobą generującą niepełnosprawność i z tytułu jakiego schorzenia nastąpiło zaliczenie do osób niepełnosprawnych, uwzględnić również inne schorzenia towarzyszące/

- choroby psychiczne
- upośledzenie umysłowe
- inne, jakie? _____

5. Aktywność indywidualna

/proszę określić aktywność indywidualną: stopień samoobsługi, zdolność do poruszania się, komunikowania z otoczeniem; należy zwrócić uwagę na fakt czy osoba niepełnosprawna jest w stanie prowadzić samodzielnie gospodarstwo domowe i we wszystkich tych aspektach określić stopień samodzielności, potrzebę wsparcia innych osób, zakres tego wsparcia oraz wszystkie inne czynniki dające obraz codziennego życia/

5.1. Jak P. postrzega samodzielność osoby niepełnosprawnej w zakresie samoobsługi?

/utrzymanie higieny osobistej, ubieranie się, spożywanie posiłków, inne- czy wymaga pokonania barier technicznych/

5.2. Jak P. postrzega samodzielność osoby niepełnosprawnej w zakresie poruszania się?

/zdolność do przemieszczania się, korzystania z publicznych środków transportu, inne, czy wymaga pokonania barier architektonicznych/

¹ Wszystkie pytania zadawane przedstawicielowi lub przedstawicielom rodziny dotyczą tylko osoby niepełnosprawnej wskazanej tu z imienia i nazwiska.

² Jeżeli osoba niepełnosprawna ma ustanowionego przedstawiciela ustawowego.

5.3. Jak P. postrzega samodzielność osoby niepełnosprawnej w zakresie komunikowania się?

/zdolność do słyszenia, rozumienia mowy, artykulacji mowy, widzenia, inne/

5.4. Jak P. postrzega samodzielność osoby niepełnosprawnej w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego?

/czy potrzebuje pomocy i w czym? – uwzględnić jak najwięcej czynności/

6. Uczestnictwo w życiu społecznym

/proszę wskazać czy osoba niepełnosprawna uczestniczy w życiu społecznym, zwrócić uwagę na spędzanie czasu wolnego, kontakty rodzinne i towarzyskie – ich realizację ale także potrzeby w tym zakresie, które nie są realizowane; uwzględnić również czy osoba niepełnosprawna byłaby w stanie rozwijać relacje społeczne przy wsparciu innych osób/

6.1. Jaka rolę w życiu P. osoby niepełnosprawnej pełni jej rodzina?

Czy osoba niepełnosprawna utrzymuje kontakt z członkami rodziny zamieszkującymi oddzielnie i jak często?

Jak ocenia P. relacje rodzinne osoby niepełnosprawnej?

6.2. Jak postrzega P. uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym?

/kulturowym, obywatelskim, środowiskowym, innym?/

6.3. Jak osoba niepełnosprawna spędza czas wolny? Z kim spotyka się towarzysko, gdzie, jak często?

/np. rodzina, sąsiedzi, przyjaciele/

6.4. Czy osoba niepełnosprawna korzysta ze wsparcia środowiska lokalnego – jakiego?

Czy osoba niepełnosprawna chciałaby korzystać z takiego wsparcia – jakiego, gdzie, jak często?

/proszę uwzględnić wszystkie możliwe formy, w których można realizować i rozwijać kontakty społeczne np. koła zainteresowań, grupy kościelne, ośrodki samopomocy itp./

7. Sprawność funkcjonalna

/proszę określić sprawność funkcjonalną – czy osoba niepełnosprawna napotyka bariery: techniczne (np. brak uchwytów przy wannie uniemożliwia samodzielną kąpiel), architektoniczne (np. wąskie drzwi w łazience uniemożliwiają wjazd wózkiem); wskazać czy Klient korzysta z przedmiotów ortopedycznych i pomocniczych (np. kule, aparat słuchowy, pieluchy) oraz określić czy powinien korzystać jeżeli obecnie tego nie robi/

7.1. Czy osoba niepełnosprawna wymaga pomocy i opieki w różnych innych czynnościach, pracach, aspektach życia codziennego /jakich, jakiej/czyjej pomocy, opieki – wymienić wszystkie czynności/

7.2. Czy osoba niepełnosprawna korzysta z przedmiotów ortopedycznych i pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego – jakich, jaki jest stan techniczny tych przedmiotów i sprzętu?

Czy wymaga zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny i pomocniczy oraz rehabilitacyjny – jakiego?
/np. pieluchomajtki, kule, balkonik.../

7.3. Czy otoczenie osoby niepełnosprawnej wymaga likwidacji barier funkcjonalnych (technicznych, architektonicznych)?

Czy osoba niepełnosprawna wymaga likwidacji barier w komunikowaniu się – jakich?

/proszę wymienić wszystkie bariery funkcjonalne oraz możliwość ich likwidacji/

7.4. Czy osoba niepełnosprawna korzysta ze wsparcia środowiska lokalnego – jakiego?

Czy chciałby/aby korzystać z takiego wsparcia – jakiego, gdzie, jak często?

/ośrodki wsparcia, środowiskowe domy, wolontariusze/

8. Sytuacja zawodowa³

/proszę uwzględnić najważniejsze aspekty sytuacji zawodowej osoby niepełnosprawnej/

8.1. Jakie wykształcenie ma osoba niepełnosprawna jakie ukończyła kursy i szkolenia?

8.2. Jakie doświadczenie zawodowe ma osoba niepełnosprawna?

8.3. Jakie zainteresowania zawodowe ma osoba niepełnosprawna?

/upodobania, umiejętności itp., które mogą być źródłem dochodu/

9. Jakie są zainteresowania pozazawodowe osoby niepełnosprawnej i w jaki sposób je realizuje?

/jeżeli nie realizuje to jak może zacząć realizować/rozвивać swoje zainteresowania/

10. Dążenie do zmian

/proszę określić potrzeby osoby niepełnosprawnej znane najbliższej rodzinie, jej chęci do wprowadzenia zmian w swoim życiu, możliwości do samodzielnego wprowadzenia zmian i osiągnięcia zakładanych celów; wskazać osoby, które mogą pomóc w realizowaniu celów i które osoba niepełnosprawna chętnie widziałaby w całym procesie/

10.1. Co osoba niepełnosprawna chciałaby zmienić w swoim życiu? Co jest wg niej niezbędne do tej zmiany?

/proszę uwzględnić wszystkie plany i marzenia zgłaszane rodzinie przez osobę niepełnosprawną, warunki niezbędne do ich zrealizowania oraz odnieść się do realności tych planów i marzeń/

³ Jeżeli z dotychczasowego rozpoznania sytuacji osoby niepełnosprawnej wynika, że nie ma przeszkód by mogła podjąć pracę (odpowiednią do stanu zdrowia i rodzaju niepełnosprawności) to można pominąć punkt 8 tego wywiadu i dodatkowo wykorzystać narzędzie *Wywiad z osobą pozostającą bez pracy.*

10.2. Co osoba niepełnosprawna może zrobić by taka zmiana nastąpiła? Kto i jak może jej pomóc w tej zmianie?

/proszę wskazać możliwy sposób udziału osoby niepełnosprawnej w osiągnięciu oczekiwanej zmiany w życiu/

11. Pytania dodatkowe

/to jest miejsce przeznaczone na inne pytania i odpowiedzi, które wyniknęły w czasie wywiadu i mogą mieć znaczenie dla rozpoznania sytuacji osoby niepełnosprawnej oraz jej możliwości i zasobów oraz ograniczeń i barier odnoszących się do poprawy jakości życia/

Data przeprowadzenia wywiadu _____

Podpis osoby, z którą przeprowadzono wywiad (lub osób) _____

Podpis pracownika socjalnego _____

INSTRUKCJA

1. Cel narzędzia

- Opis i analiza sytuacji osoby niepełnosprawnej w celu określenia jej możliwości i zasobów oraz ograniczeń i barier dla późniejszego formułowania celów w pracy socjalnej, których osiągnięcie ma służyć przezwyciężaniu trudności/problemów związanych z niepełnosprawnością i poprawie jakości życia (tej osoby oraz jej rodziny).

2. Grupa docelowa

- Rodziny osób niepełnosprawnych, które same nie są w stanie w sposób obiektywny udzielić odpowiedzi na pytania zawarte w *Wywiadzie z osobą niepełnosprawną* (z uwagi na np. niepełnosprawność intelektualną, zaburzenia psychiczne).

3. Sposób wykorzystania

a) okoliczności w jakich stosuje się narzędzie

- *Wywiad z rodziną osoby niepełnosprawnej* przeprowadza się **obligatoryjnie** po wcześniej przeprowadzonym *Wywiadzie – rozpoznaniu sytuacji*, jeżeli w jego trakcie rozpoznano, że członek rodziny Klienta jest osobą niepełnosprawną (z którą nie jest możliwe przeprowadzenie wywiadu – np. cierpi na upośledzenie umysłowe) i niepełnosprawność ta jest istotną lub główną przyczyną trudnej sytuacji Klienta (rodziny). Wywiad szczególnie warto wykorzystać jeżeli:
 - o jeżeli pracownik socjalny chce/powinien rozpoznać sytuację rodziny a także jej ograniczenia związane z niepełnosprawnością członka rodziny,
 - o jeżeli możliwe jest podniesienie jakości życia osoby niepełnosprawnej i/lub jej rodziny.
- Wywiad przeprowadza się na początku pracy z rodziną osoby niepełnosprawnej. Aktualizacja wywiadu zależy od decyzji pracownika socjalnego. Wskazane jest jednak skorzystać z niej zawsze wtedy gdy nastąpiła istotna zmiana w sytuacji osoby niepełnosprawnej i innych osób z jej rodziny (np. zdrowotnej). Porównanie danych z dwóch wywiadów przeprowadzonych w dłuższym odstępie czasu (np. po roku) może stanowić materiał istotny dla pracy socjalnej z rodziną osoby niepełnosprawnej.

b) zastosowanie pytań

- Pytania w wywiadzie dotyczą sytuacji rodzinnej, społecznej i bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny.
- Bardzo istotne jest określenie tego, co spowodowało, że osoba jest niepełnosprawna – inaczej bowiem będziemy pracować z osobą np. sprawną do 40 r.ż., która w wyniku wypadku porusza się na wózku inwalidzkim i zapadła np. na chorobę psychiczną a inaczej z osobą po porażeniu, z którym boryka się od urodzenia (istotne jest tu pogodzenie się ze swoją niepełnosprawnością oraz świadomość tej niepełnosprawności).
- Pozostałe pytania odnoszą się do sfery społecznej – aktywności, samodzielności, funkcjonalności oraz możliwości wsparcia rodzinnego i środowiskowego.
- Ważne jest spojrzenie rodziny na stan i sposób funkcjonowania osoby niepełnosprawnej, wyobrażenie sobie potrzebnego wsparcia przez rodzinę, które miałyby służyć poprawie jakości życia całej rodziny osoby niepełnosprawnej.

c) na co warto zwrócić uwagę?

- Szczególnie ważne są przyczyny niepełnosprawności oraz widziane przez rodzinę ograniczenia osoby niepełnosprawnej w swobodnym funkcjonowaniu w życiu codziennym – ich realność, konkretność oraz wpływ na sytuację społeczną i zawodową. Ważne są też wszystkie bariery występujące w życiu rodziny a wynikające z niepełnosprawności jednego z jej członków.
- Mając na względzie to, że niepełnosprawność (także psychiczna i intelektualna) nie musi wykluczać z rynku pracy a często wymagany jest jedynie odpowiedni dobór miejsca pracy (lub odpowiednie dostosowania tego miejsca) wskazane jest patrzeć na osobę niepełnosprawną również jako na osobę pozostającą bez pracy. Warto więc – tam, gdzie zdaniem pracownika socjalnego jest to zasadne – na etapie opisu i analizy sytuacji Klienta wykorzystać również w pracy z rodziną osoby niepełnosprawnej elementów *Wywiadu z osobą pozostającą bez pracy*. Wywiad ten jest adresowany wprost do osoby pozostającej bez pracy a więc zastosowanie go w całości do osoby niepełnosprawnej psychicznie lub intelektualnie nie zawsze będzie możliwe, warto jednak sięgnąć po te pytania z tego wywiadu, które pozwolą na rozpoznanie potrzeb oraz możliwości i ograniczeń osoby niepełnosprawnej w kontekście podjęcia przez nią pracy.

d) informacje dodatkowe

- Przed wywiadem należy poinformować Klienta i jego rodzinę (osobę z którą jest przeprowadzany wywiad) o konieczności jego przeprowadzenia oraz o celu tego wywiadu.
- Klient i opiekun osoby niepełnosprawnej są podmiotami postępowania metodycznego pracownika socjalnego i to oni odpowiadają na pytania zawarte w wywiadzie.
- **Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań są spisywane samodzielnie przez pracownika socjalnego tzn. po wywiadzie i bez udziału Klienta. Odnoszą się tylko do tego, jakie techniki diagnostyczne planuje jeszcze zastosować/ wykorzystać pracownik socjalny w pracy z Klientem przed przejściem do kolejnego etapu lub podetapu metodycznego postępowania (a więc także jakie narzędzia pracy socjalnej chce wykorzystać), lub że wspólnie z Klientem przechodzą już do kolejnego podetapu metodycznego postępowania oceny/ diagnozy (1c) bez potrzeby pogłębienia informacji o problemie klienta przy użyciu fakultatywnych narzędzi specjalistycznych (przynajmniej w danym momencie). Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań nie są oceną sytuacji dokonywaną przez pracownika bez udziału klienta, gdyż ocena sytuacji następuje wspólnie z wykorzystaniem narzędzia *Diagnoza – ocena sytuacji*.**